

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 4. § (3) bekezdése, 4. § (5) bekezdése és 5. §-a alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról szóló 2010. évi XLIV. törvény egésze, valamint a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 4. § (3) bekezdése, 4. § (5) bekezdése és 5. §-a nemzetközi szerződésbe ütközése megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról szóló 2010. évi XLIV. törvény (a továbbiakban: Áptm.) egésze, valamint egyes rendelkezései, nevezetesen a 2. § (2) — (3) bekezdései és a 3. §-a alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte.

Az indítványozó beadványában részletesen kifejtette, hogy az Áptm. egésze és a megjelölt rendelkezései az Alkotmány 7. § (1) bekezdését sértik, több okból. Egyrészt tartalmát tekintve nemzetközi szerződési kötelezettségekkel ellentétes a kedvezményes honosítás és visszahonosítás új feltételeinek megállapítása, amely letelepedés nélkül, pusztán nyelvtudás és valamikori magyar állampolgár felmenő léte esetén lehetővé teszi a magyar állampolgárság megszerzését. Másrészt a törvényalkotás módja — képviselői önálló indítványként, a Kormány megalakulását megelőzően, az érintett más államokkal nemzetközi szerződésben előírt egyeztetési kötelezettségének mellőzésével alkotta meg az Országgyűlés — az, ami az indítványozó szerint nemzetközi szerződésbe ütközik, így például az 1997. évi XLIII. törvénnyel kihirdetett, a Magyar Köztársaság és a Szlovák Köztársaság között Párizsban, 1995. március 19-én aláírt, a jószomszédi kapcsolatokról és a baráti együttműködésről szóló Szerződésbe, továbbá a 2002. évi III. törvénnyel kihirdetett, az Európa Tanács keretében, 1997. november 6-án kelt, az állampolgárságról szóló Európai Egyezménybe.

Az Alkotmány 2. § (2) bekezdésének sérelmét jelenti az indítványozó értelmezésében, hogy „az Áptm. megalkotásával lehetővé vált, hogy a kedvezményesen honosítottak valahol Magyarországon (...) bejelentkezzenek (...) [e]zzel pedig (...) részt vehetnek a választásokon”. Az a helyzet pedig, „amikor előfordulhat, hogy nem a Magyarországon élők, hanem a szomszéd országokban élő honosítottak szavazatai döntenek el a választások eredményét” ellentétes a népszuverenitás alkotmányos elvével.

Minderre tekintettel az indítványozó az alkotmányellenesség megállapítását és az Áptm. egészének megsemmisítését kérte.

2. Az indítványozó a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény (a továbbiakban:

Ápt.) módosításáról szóló törvény, az Áptm. egésze és egyes rendelkezései alkotmányossága vizsgálatát kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata, hogy nem a módosító rendelkezéseket megállapító és hatályba léptető, hanem a módosított rendelkezéseket magába foglaló (inkorporáló) jogszabály rendelkezéseit vizsgálja [8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.]. Az Alkotmánybíróság vizsgálata ezért az Ápt. indítvánnyal érintett, hatályos rendelkezéseire is irányult.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

2. Az Ápt. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„4. § (1) Kérelmére honosítható a nem magyar állampolgár, ha:

(...)

b) a magyar jog szerint büntetlen előéletű és a kérelem elbírálásakor ellene magyar bíróság előtt büntetőeljárás nincs folyamatban;

(...)

d) honosítása a Magyar Köztársaság közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti;

(...)

(3) Az (1) bekezdés b) és d) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén — kérelmére — kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt vagy valószínűsíti magyarországi származását, és magyar nyelvtudását igazolja.

(...)

(5) Az (1)-(2) és (4) bekezdésekben meghatározott időtartamú, folyamatos magyarországi lakóhelytől kiskorú tekintetében el lehet tekinteni, ha honosítását a szülőjével együtt kéri, vagy szülője a magyar állampolgárságot megszerezte.”

„5. § Kérelmére visszahonosítható a 4. § (1) bekezdés b) és d) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén az a személy, akinek magyar állampolgársága megszűnt, és magyar nyelvtudását igazolja.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó az Alkotmány 2. § (2) bekezdésében foglalt, a népszuverenitás elvének sérelmét abban látja, hogy — álláspontja szerint — az Ápt. módosítása eredményeként előfordulhat, hogy nem a Magyarországon élők, hanem a szomszéd országokban élő

honosítottak szavazatai döntik el az országgyűlési képviselői választások eredményét.

Az Alkotmánybíróság a 22/1993. (IV. 2.) AB határozatában kiemelte, hogy az Alkotmány „2. § (2) bekezdésében meghatározott népszuverenitás elsődlegesen az ország választópolgárainak abban a jogában fejeződik ki, hogy választással létrehozzák a legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szervet és többségi szavazással döntsenek az országos népszavazásra bocsátott kérdésekről. (...) A népszuverenitás alanya az ország választópolgárainak összessége” (ABH 1993, 182, 186.). Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a népszuverenitás alkotmányos tartalma és az Ápt. érintett rendelkezései között alkotmányjogi szempontból nincs értékelhető, közvetlen összefüggés. Az Ápt. indítvánnyal érintett szabályai ugyanis nem változtattak a népszuverenitás gyakorlásának lényegét jelentő választójogi szabályokon. Az érdemi összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 267.], az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ebben a részében, mint megalapozatlant, elutasította.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az indítványozó által sérelmezett helyzet a hatályos jogszabályok összefüggésében nem állhat elő. A jelenlegi jogi szabályozás értelmében ugyanis az országgyűlési képviselők választásán választójoga a magyarországi lakóhellyel rendelkező nagykorú magyar állampolgároknak van [Alkotmány 70. § (1) bekezdés]. A lakóhely annak a lakásnak, háznak, stb. a címe, ahol a polgár életvitelszerűen él [a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) 5. § (2) bekezdése]. A tartózkodási hely pedig annak a lakásnak a címe, ahol az érintett — lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül — három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik [Tv. 5. § (3) bekezdése]. A lakóhely és a tartózkodási hely létesítését, megszüntetését, megváltozását három napon belül kell az illetékes jegyzőnél bejelenteni [Tv. 26. § (1) bekezdés]. Érvénytelen az a lakcímadat, amelyről a jegyző azt állapítja meg, hogy az nem valós [Tv. 26. § (4) bekezdés]. Aki pedig szándékosan a valóságnak nem megfelelő adatot jelent be akár lakóhelyként, akár tartózkodási helyként, szabálysértést követ el és pénzbírással sújtható [az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 31. § (1) bekezdés b) pontja]. További garanciát jelent, hogy az adott szavazókörben a választójoggal rendelkezők névjegyzékét — amely többek között tartalmazza a választópolgár lakcímét — közszemlére kell tenni és ez idő alatt a névjegyzékbe való felvétel (törlés, kihagyás) miatt kifogással lehet élni [a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 13. § (2) bekezdése, 14. § (1) bekezdése és a 20/E. § (1) bekezdése]. Eszerint tehát az életvitelszerűen nem Magyarországon élő, vagyis magyarországi lakóhellyel nem rendelkező magyar állampolgár nem vehet részt a népszuverenitás részét képező országgyűlési képviselői választáson.

2. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 44. §-a értelmében jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését az Abtv. 21. § (3) bekezdésében meghatározott szervek vagy személyek (az Országgyűlés, annak állandó bizottsága vagy bármely országgyűlési képviselő, a köztársasági elnök, a Kormány vagy annak tagja, az Állami Számvevőszék elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész) indítványozhatják. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy az indítványozó nem tartozik a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának kezdeményezésére jogosultak körébe. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § c) pontja alapján az Áptm. megalkotásának eljárását és az Ápt. módosított tartalmát nemzetközi szerződésbe ütközőnek minősítő indítványi részt visszautasította.

Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az ügy jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. november 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró